

Nummer: 2322

Rep. nr.: 2010/ 5986

Zitting van:
23 juni 2010

Eindarrest

Het HOF VAN BEROEP, zitting houdend te ANTWERPEN, TWEEDE KAMER, recht doende in burgerlijke zaken, heeft volgend arrest gewezen:

In zake: 2009/AR/717

GÖRTER Robert, wonende te 50678 KÖLN, DUITSLAND, Ubierring 5,

appellant, in persoon aanwezig

bijgestaan door Mr. ENGELS Peter, advocaat te 2018 ANTWERPEN, Brusselstraat 59

tegen het vonnis gewezen op 06 februari 2009 door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen

tegen

1. BETZ Willem, wonende te 2920 KALMTHOUT, Canadezenlaan 75,

- in persoon aanwezig,

2. BONNEUX Luc, wonende te 2530 BOECHOUT, Termikkenlaan 22,

3. STUDIEKRING VOOR KRITISCHE EVALUATIE VAN PSEUDO-WETENSCHAP EN HET PARANORMALE VZW (SKEPP), met zetel gevestigd te 1090 JETTE, Avenue Firmin Lecharlier 44, KBO-nummer 1443.076.204,

geïntimeerden,

allen respectievelijk bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. ANTHONIS Luc, advocaat te 2000 ANTWERPEN, Stoopstraat 1 - 5e verdieping

***

1. Wat voorafgaat.

1.1. Op 1 juni 2006 liet dr. Robert Görter dagvaarding betekenen aan dokter Willem Betz, aan dokter Luc Bonneux en aan de vzw Studiekring voor Kritische Evaluatie van Pseudowetenschap en het Paranormale (Skepp) om te verschijnen voor de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen.

Dr. Görter zet in de inleidende dagvaarding uiteen dat de gedaagden de algemene zorgvuldigheidsplicht hebben miskend door de manier waarop de gedaagden hun mening uiten in een publicatie getiteld "Dr. Robert Görter en zijn alternatief centrum voor kankerbehandeling", welke publicatie kan geraadpleegd worden op het internet.

Dr. Görter voert aan dat het recht op vrije meningsuiting niet zo ver mag gaan dat de goede naam en faam van een persoon of een project wordt geschaad.

Dr. Görter voert aan dat de gedaagden hun vrije mening dienen te uiten over het centrum voor kankerbehandeling van dr. Görter en over dr. Görter op een eerbare en passende wijze en met respect voor de persoon en de naam van dr. Görter en niet zoals volgens dr. Görter in concreto is gebeurd met te gortig taalgebruik over zijn persoon en met duidelijk rancuneuze bedoelingen met het oogmerk om dr. Görter te schaden.

Het voorwerp van de eis is in de inleidende dagvaarding het bevel om deze publicatie met onmiddellijke ingang stop te zetten binnen een termijn van 48 uur na de betekening van het tussen te komen

vonnis, onder verbeurte van een dwangsom van € 10.000 per dag vertraging.

Het voorwerp van de eis is verder de solidaire en in solidum veroordeling tot een schadevergoeding op grond van artikel 1382 burgerlijk wetboek voor de geleden schade, bestaande in reputatieverlies en krenking van de goede naam en faam, welke schade voorlopig provisioneel wordt geëvalueerd op 1 euro.

1.2. Op 29 september 2006 hebben de verweerders een tegeneis ingesteld gesteund op de aangevoerde buitencontractuele fout van dokter Görter, erin bestaande een tergend en roekeloos geding aanhangig te maken en zij evalueren de daardoor ontstane schade op € 20.000. Zij vorderen op tegeneis tevens de veroordeling tot betaling van advocaatkosten ten bedrage van € 3.000.

1.3. Op 8 november 2006 heeft dr. Görter zijn eis uitgebreid in die zin dat hij de veroordeling tot stopzetting van de publicatie vraagt binnen een termijn van 48 uren na de betekening van het vonnis onder verbeurte van een dwangsom van € 10.000 per dag vertraging.

In conclusie van 8 november 2006 heeft hij een provisionele schadevergoeding gevorderd ten bedrage van € 25.000.

1.4. Ter gelegenheid van een incident met betrekking tot de verwijzing naar een kamer met 3 rechters bij toepassing van artikel 92 §1,2° gerechtelijk wetboek inzake drukpersmisdrijf heeft de Procureur des Konings advies gegeven dat het in casu niet om een drukpersmisdrijf gaat.

1.5. Bij vonnis van 6 februari 2009 verklaart de eerste rechter de hoofdeis ongegrond.

De eerste rechter oordeelt dat de auteur van het omstreden artikel heeft gehandeld als een normaal en zorgvuldig handelend auteur in dezelfde concrete omstandigheden. De eerste rechter neemt daarbij in overweging dat de verweerders zich beroepen op onderzoek ter zake en op de gefundeerdheid van hun uitslatingen en van hun kritiek op de handelwijze van Dr. Görter.

De eerste rechter overweegt dat de visies van verweerders geen lichtzinnige ideeën zijn die zonder meer worden geuit.

De eerste rechter overweegt dat dr. Görter niet aantoonbaar dat de kritiek door verweerders wordt geleverd met als enig oogpunt het kwaadwillig schaden van dr. Görter.

De eerste rechter oordeelt dat wie zich als dokter in de medische wereld inlaat met experimentele therapieën zich blootstelt aan kritiek op deze therapieën en op deze handelwijze. De eerste rechter oordeelt dat de uitdrukking van een negatief standpunt over de toegepaste behandelingen van geneesheren in de uitoefening van hun professionele activiteit geen delictueel of quasi delictuele fout uitmaakt, ook al is deze kritiek in scherpe bewoordingen gesteld.

De eerste rechter verklaart de tegeneis ongegrond, omdat niet is aangetoond dat de hoofdeis werd ingesteld enkel en alleen om verweerders te tergen en omdat niet is aangetoond dat de hoofdeis is ingesteld op manifest roekeloze wijze.

De eerste rechter oordeelt dat er geen reden is om af te wijken van het basistarief van de rechtsplegingsvergoeding.

1.6. Met een verzoekschrift neergelegd op de griffie van dit Hof op 6 maart 2009 heeft dr. Görter hoger beroep ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen van 6 februari 2009.

2. De eisen in hoger beroep.

2.1. Dr. Görter vraagt om bij hervorming van het beroepen vonnis geïntimeerden te veroordelen tot het verwijderen van het gewraakte artikel van de website www.skepp.be getiteld "Dr. Robert Görter en zijn alternatief centrum voor kanker behandeling" binnen een termijn van 48 uur na de betekening van het tussen te komen arrest, dit onder verbeurte van een dwangsom van € 10.000 per dag vertraging.

Dr. Görter vraagt om geïntimeerden solidair en in solidum, minstens de ene bij gebreke van de andere, te veroordelen tot het betalen van een schadevergoeding van één euro op grond van artikel 1382 burgerlijk wetboek voor de geleden schade, met name reputatieverlies en krenking van de goede naam en faam.

Dr. Görter vraagt in ondergeschikte orde tot het verwijderen van de volgende passages en uitlatingen uit het gewraakte artikel van de website www.skepp.be (getiteld "Dr. Robert Görter en zijn alternatief centrum voor kankerbehandeling") binnen de 48 uur na de betekening van het tussen te komen arrest :

- Hooggeschoolde kwak.
- Als het om echte kwakzalverij gaat, is het antwoord meestal zeer eenvoudig en duidelijk te geven, maar er bestaat ook nog een ander soort kwakzalvers, dat erin slaagt zich een aureool van wetenschap te verlenen.
- Een ander aspect van illegaal tot crimineel gedrag is het uitvoeren van experimenten op mensen zonder dat aan de voorwaarden van de Europese en nationale richtlijnen werd voldaan.
- Men krijgt eerder de indruk dat deze jongens zowat alles aanbieden, als het maar verkoopt, het niet nauw nemen of er nu al dan niet enig bewijs is voor de werking. Aan wanhopige mensen is veel te verdienen.
- Dit is niet de doorzichtige domheid van alternatieve behandelaars, wel de doortrapte sluwheid van hooggeschoolde kwakzalvers. Patiënten dienen gewaarschuwd te worden voor dit allegaartje van ongetoetste therapieën. Indien ze er veel geld voor moeten neertellen, is het waarschijnlijk dat ze worden afgezet.
- Dit zijn verstandige en goed geschoolde mensen, op de hoogte van de literatuur, die wanhopige zielen bieden wat ze zoeken: het comfort van een diagnose en een overtuigend klinkende therapie. Het is daarom niet dom, wel sluw.
- De kans op enige terugbetaling door uw ziekenfonds is zo goed als uitgesloten.

Te zeggen voor recht dat het tussen te komen arrest op kosten van geïntimeerden behoort gepubliceerd te worden in het eerstvolgende nummer na de tussen te komen uitspraak van:

- Het tijdschrift van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst.
- Artsenkrant.

Dr. Görter vraagt te worden gemachtigd deze publicaties te verrichten met de recuperatie van de kosten ervan op eenvoudige overlegging van de kostenstaat van de publicaties.

2.2. Geïntimeerden vragen om het hoger beroep nietig te verklaren wegens de erin vermeldde fictieve woonplaats.

Geïntimeerden vragen in ondergeschikte orde:

het hoger beroep gericht tegen de vzw Skepp onontvankelijk te verklaren wegens de exceptie van "de getrapte verantwoordelijkheid".

Het hoger beroep van dr. Görter tegen partijen Betz en Bonneux ontvankelijk, doch ongegrond te verklaren en appellant te veroordelen in de gedingkosten.

Geïntimeerden vragen een rechtsplegingsvergoeding van € 5.000 omwille van de complexiteit van de zaak.

Beoordeling

3. Ten aanzien van de exceptie van nietigheid van het verzoekschrift tot hoger beroep.

3.1. Geïntimeerden voeren aan dat het verzoekschrift tot hoger beroep nietig is, omdat in het verzoekschrift tot hoger beroep niet de juiste woonplaats van appellant zou zijn vermeld en dat daardoor hun belangen zouden zijn geschaad omdat zij geen rechterlijke uitspraak zouden kunnen laten uitvoeren tegen appellant.

3.2. Appellant voert aan dat de nietigheidsexceptie dient te worden afgewezen omdat zij niet tegelijk en voor enig ander middel werd voorgedragen.

3.3. Het Hof beslist hierover wat volgt.

In zoverre geïntimeerden de nietigheid van de oorspronkelijke dagvaarding in het overwegend gedeelte van hun conclusies aanvoeren omdat daarin de juiste woonplaats van appellant niet zou zijn vermeld, wijst het Hof de nietigheidsexceptie af, omdat zij niet voor enig ander middel werd voorgedragen.

In zoverre geïntimeerden de exceptie van nietigheid van de akte van hoger beroep aanvoeren, stelt het Hof vast dat zij deze

exceptie voor enig ander middel hebben voorgedragen in hun eerste conclusie in hoger beroep.

Het verweer dat de nietigheidsexceptie van de akte van hoger beroep dient te worden afgewezen op grond van het middel dat zij niet voor enig ander middel is voorgedragen, faalt in de feiten.

3.4. Appellant voert aan dat geïntimeerden niet in hun belangen zijn geschaad doordat in het verzoekschrift tot hoger beroep niet de juiste woonplaats van appellant zou zijn vermeld.

3.5. Over het geschilpunt of geïntimeerden al dan niet geschaad zijn in hun belangen doordat in de akte van hoger beroep niet de juiste woonplaats van appellant is vermeld oordeelt het Hof als volgt.

Krachtens artikel 861 gerechtelijk wetboek kan de rechter een proceshandeling alleen dan nietig verklaren, indien het aangeklaagde verzuim of de aangeklaagde onregelmatigheid de belangen schaadt van de partij die de exceptie opwerpt. Het zijn geïntimeerden die moeten aantonen dat hun belangen zijn geschaad door de onjuiste vermelding van het adres van appellant in het verzoekschrift tot hoger beroep.

Het doel van het voorschrift van artikel 43 3° en 702 1° gerechtelijk wetboek om de woonplaats op te geven in de proceshandelingen strekt ertoe dat geïntimeerden zich niet zouden vergissen aangaande de identiteit van hun wederpartij. Het lijdt geen twijfel dat geïntimeerden zeer goed op de hoogte zijn van de identiteit van appellant en precies weten wie de wederpartij is die tegen hen vorderingen ingesteld.

Het Hof stelt vast dat in de akte van hoger beroep de vroegere woonplaats van appellant is vermeld.

De aangevoerde schade dat zij nooit een vonnis of arrest kunnen laten uitvoeren tegen appellant, strookt niet met de werkelijkheid. Appellant heeft in conclusie zijn nieuwe woonplaats opgegeven en het is niet aangetoond dat het om een fictieve woonplaats gaat. De uitvoerbaarheid van een rechterlijke uitspraak wordt op geen enkele wijze beperkt door de wijziging van de woonplaats van de veroordeelde partij.

Geïntimeerden tonen geen concrete en werkelijke belangenschade aan.

3.6. Het Hof komt aldus tot de beslissing dat de exceptie van nietigheid van het verzoekschrift tot hoger beroep ongegrond is.

4. Exceptie van ontoelaatbaarheid van de eis van appellant in zoverre gericht tegen vzw Skepp. Incidenteel beroep van vzw Skepp.

4.1. Derde geïntimeerde voert de exceptie van getrapte verantwoordelijkheid aan. Derde geïntimeerde voert aan dat het bewuste artikel op haar website duidelijk ondertekend is door eerste en tweede geïntimeerde. Derde geïntimeerde voert aan dat daarom enkel eerste en tweede geïntimeerde kunnen worden aangesproken en dat daarom de eis tegen derde geïntimeerde ontoelaatbaar is.

4.2. Het Hof oordeelt over dit geschilpunt als volgt.

Appellant heeft in de inleidende dagvaarding en in alle proceshandelingen voorgehouden titularis te zijn van een subjectief recht op nakoming door derde geïntimeerde van herstelverbintenissen uit aansprakelijkheid buiten overeenkomst. De procespartij die voorhoudt persoonlijk titularis te zijn van een subjectief recht heeft hoedanigheid en belang om de eis in te stellen. Het onderzoek naar het bestaan en de omvang van het subjectief recht behoort tot de grond van de zaak.

Het middel van de getrapte verantwoordelijkheid geput uit artikel 25 van de grondwet betreft de grond van de zaak.

Het Hof komt tot de beslissing dat de exceptie van ontoelaatbaarheid van de eis van appellant tegen derde geïntimeerde ongegrond is. Het incidenteel beroep van derde geïntimeerde ertoe strekkende de eis tegen haar gericht ontoelaatbaar te verklaren is ongegrond.

5. Beslechting van het geschilpunt of derde geïntimeerde zich in casu al dan niet op de getrapte verantwoordelijkheid kan beroepen.

5.1. Derde geïntimeerde voert aan dat de eis tegen haar gericht in elk geval ongegrond is omwille van de getrapte verantwoordelijkheid. Derde geïntimeerde beroept zich op artikel 25 lid 2 van de grondwet.

5.2. Krachtens artikel 25 lid 1 van de grondwet is de drukpers vrij en kan de censuur nooit worden ingevoerd en kan geen borgstelling worden geëist van de schrijvers, uitgevers of drukkers.

Krachtens artikel 25 lid 2 van de grondwet kan de uitgever, de drukker of de verspreider niet worden vervolgd, wanneer de schrijver bekend is en zijn woonplaats in België heeft.

5.3. In artikel 25 lid 2 grondwet gaat het over het niet kunnen vervolgen van de uitgever, de drukker of de verspreider van een geschrift, wanneer de schrijver bekend is. Het gaat in deze wetsbepaling om de penale vervolging van een drukpersmisdrijf. De penale vervolging van een drukpersmisdrijf staat in casu niet ter beoordeling.

Deze bepaling laat onverkort dat derde geïntimeerde buitencontractueel aansprakelijk kan zijn ten opzichte van appellant, indien appellant slaagt in het bewijs van een foutieve gedraging in hoofde van derde geïntimeerde, die in zijn hoofde schade zou veroorzaken.

5.4. Het Hof beslecht het geschilpunt in die zin dat het verweermiddel van getrapte verantwoordelijkheid faalt in rechte.

Nieuwe beoordeling van de eis van appellant om het gewraakte artikel van de website www.skepp.be (getiteld "Dr. Robert Görter en zijn alternatief centrum voor kankerbehandeling") binnen een termijn van 48 uur na de betekening van het tussen te komen arrest in zijn geheel te verwijderen en dit onder verbeurte van een dwangsom van € 10.000 per dag vertraging.

6. Appellant voert aan dat geïntimeerden de algemene zorgvuldigheidsnorm hebben miskend doordat het publiceren van

kwestieus artikel op de website een misbruik zou uitmaken van het recht op vrije meningsuiting.

Het verweten misbruik bestaat erin dat appellant in kwestieus artikel zou worden afgedaan als een hooggeleerde kwakzalver die doortrapt sluw op de rug van wanhopige mensen veel geld verdient, waarbij dan gesuggereerd wordt dat zijn medische praktijk niet ver verwijderd is van illegaal of crimineel gedrag met name het uitvoeren van experimenten op mensen, die waarschijnlijk worden afgezet.

7. Artikel 10.2 EVRM bepaalt dat de uitoefening van de vrijheid van meningsuiting, die de vrijheid omvat om inlichtingen of denkbepelden door te geven plichten en verantwoordelijkheden met zich brengt, kan worden onderworpen aan bepaalde formaliteiten, voorwaarden, beperkingen of sancties, welke bij de wet worden voorzien, en die in een democratische samenleving nodig zijn, onder meer tot bescherming van de goede naam.

Een beperking van de vrijheid van meningsuiting is nodig in een democratische samenleving, wanneer zij beantwoordt aan een dwingende sociale noodwendigheid, op voorwaarde dat de evenredigheid wordt geëerbiedigd tussen het aangewende middel en het beoogde doel en op voorwaarde dat de beperking verantwoord is op grond van relevante en toereikende motieven.

Het Hof weegt het recht op vrije meningsuiting af tegen het recht op bescherming van de goede naam.

Het Hof weegt ook af of de gevorderde beperking, te weten verwijdering van het hele artikel op het internet, in acht genomen de context waarin de mening werd geuit, de hoedanigheid van de partijen en de overige bijzondere omstandigheden van de zaak, beantwoordt aan een dwingende sociale noodwendigheid en pertinent is en het Hof vraagt zich af of door de gevorderde beperking de evenredigheid wordt geëerbiedigd tussen het aangewende middel, te weten verwijdering van het hele artikel op het internet, en het beoogde doel, te weten de bescherming van het recht op de goede naam van appellant.

8. Het Hof weegt het grondwettelijk recht op vrije meningsuiting van geïntimeerden af tegen het recht op bescherming van de goede naam van appellant.

Het bevelen van de gevorderde beperking van de vrije meningsuiting, erin bestaande het kwestieus artikel in zijn geheel van het internet te verwijderen, beantwoordt niet aan een dwingende sociale noodwendigheid. Met de gevorderde beperking wordt de evenredigheid niet geëerbiedigd tussen het aangewende middel, te weten verwijdering van het hele artikel van het internet, en het beoogde doel, te weten de bescherming van de goede naam van appellant.

De beperkte passages die appellant specifiek als laakbaar duidt zijn niet van aard dat zij zouden moeten gesanctioneerd worden met een beperking van de vrije meningsuiting van geïntimeerden in die zin dat het hele artikel van het internet zou moeten verwijderd worden om het recht op goede naam van appellant te eerbiedigen en om het recht op goede naam van appellant te laten prevaleren op het recht op vrije meningsuiting van geïntimeerden.

9. Het onderdeel van het hoger beroep van appellant dat ertoe strekt het gewraakte artikel in zijn geheel van de website te verwijderen is ongegrond.

Nieuwe beoordeling van de eis van appellant in zover de eis ertoe strekt de passage “hooggeschoolde kwak” uit het artikel weg te laten binnen een termijn van 48 uur na de betekening van het tussen te komen arrest.

10. Het Hof oordeelt dat het gebruikte jargon van hooggeschoolde kwak objectief kwetsend en eerrovend is volgens de normale maatschappelijke norm van een voorzichtig en vooruitziend auteur in dezelfde concrete omstandigheden en in dezelfde context geplaatst.

In het taalgebruik is een kwak immers iemand die het publiek wat op de mouw wil spelden, synoniem voor boerenbedrieger, oplichter of knoeier.

Het doel van geïntimeerden om de brede lagen van de bevolking in duidelijke bewoordingen, te weten geen hoogdravende

wetenschappelijke taal, in te lichten omtrent een materie die aan die bevolking vreemd is en dit met het oog op de volksgezondheid, verantwoordt objectief niet het taalgebruik van "hooggeschoolde kwak".

Geïntimeerden kunnen hun mening perfect uiten en kunnen het beoogde resultaat van waarschuwing van de bevolking met het oog op de volksgezondheid perfect bereiken zonder het taalgebruik van "hooggeschoolde kwak".

Het gegeven dat geïntimeerden als doelgroep van hun mening de medisch niet geschoolde mens hebben, verantwoordt in beginsel niet het taalgebruik van "hooggeschoolde kwak".

Immers geïntimeerden kunnen hun visie, dat de medisch niet geschoolde mens omwille van redenen van volksgezondheid moet gewaarschuwd worden over naar Westerse maatstaven niet-traditionele kankertherapieën, perfect uiten zonder het taalgebruik van "hooggeschoolde kwak".

Het begrip kwakzalver gaat in het gewone taalgebruik verder dan wat geïntimeerden hieronder menen te moeten verstaan, namelijk het regelmatig verkopen of aanbevelen van behandelingen of producten waarvan de werking niet bewezen is.

De algemene zorgvuldigheidsnorm in het taalgebruik is het taalgebruik van een voorzichtig persoon volgens de normale maatschappelijke norm. Het woordgebruik "hooggeschoolde kwak" roept een onmiskenbare connotatie op met oplichterij en bedriegerij.

11. Het is juist dat geïntimeerden hun recht op vrije meningsuiting niet buiten de perken ervan uitoefenen, indien appellant inderdaad effectief een hooggeschoolde kwak zou zijn.

Indien appellant in de illegaliteit zijn beroep zou uitoefenen dan zouden geïntimeerden inderdaad het taalgebruik "kwak" mogen gebruiken.

Het Hof stelt vast dat appellant ingeschreven is bij de Nederlandse orde der geneesheren en gemachtigd is om de geneeskunde in Duitsland te bedrijven en ingeschreven is bij de

orde van geneesheren te Berlijn als specialist in natuurgeneeskunde.

Het waardeoordeel van geïntimeerden dat appellant een hooggeschoolde kwak is mag in het kader van de vrije meningsuiting en in afweging met het recht op goede naam slechts worden geuit indien er ruim voldoende betrouwbare gegevens beschikbaar zijn dat appellant inderdaad een hooggeschoolde kwak is. Zo niet is dit een aanwijzing voor lichtzinnigheid of voortvarendheid waarmee bepaalde lasterlijke uitslatingen openbaar worden gemaakt en waaraan een normaal voorzichtig en vooruitziend auteur in dezelfde context zich niet schuldig zou maken.

Het waardeoordeel van geïntimeerden omtrent de alternatieve behandeling van kanker en het waardeoordeel van de door hen geciteerde professoren omtrent de alternatieve behandeling van kanker door appelland, te weten dat appelland een hooggeschoolde kwakzalver zou zijn, contrasteert met het waardeoordeel van anderen zoals het waardeoordeel van professor Maria Linder van de universiteit van Californië. Het gegeven dat appelland bewijst als buitengewoon gastprofessor te doceren aan de universiteit van Western Cape in Zuid-Afrika met betrekking tot de antroposofische geneeskunde en het gegeven dat appelland bewijst dat hij genodigd werd om als gastprofessor lezingen te geven aan de universiteit van San Francisco over de behandeling van kanker met zijn alternatieve geneeswijze van dendritische celtherapie, heeft als gevolg dat een normaal voorzichtig collega zich lichtzinnig en voortvarend gedraagt, wanneer hij appelland een hooggeschoolde kwakzalver noemt.

Het is geïntimeerden uiteraard toegestaan om een afwijkende mening te verkondigen over de alternatieve kankertherapieën door appelland toegepast, maar geïntimeerden overschrijden de algemene zorgvuldigheidsnorm nu zij appelland lichtzinnig bij het grote publiek afschilderen als kwakzalver, bedrieger en geldwolf, die misbruik maakt van de wanhoop van de patiënten, die terminaal ziek zijn indien zulks inhoudelijk niet met de werkelijkheid overeenstemt.

Het Hof deelt de visie van geïntimeerden niet dat zij niet lichtzinnig zijn, wanneer zij appellant als kwakzalver bestempelen. Het gegeven dat er volgens de eigen visie van geïntimeerden wetenschappelijk onderzoek wordt uitgevoerd naar het gebruik van dendritische cellen in de bestrijding van kanker en dat bij enkele soorten kanker (vooral huidkanker) bij enkele patiënten bemoedigende resultaten worden bereikt bij toepassing van deze therapie doch dat op dit moment niet zou bewezen zijn dat deze therapie algemeen ingezet kan worden, is voor een voorzichtig auteur een voldoende reden tot genuanceerde uiting van de vrije mening in die zin, dat diegene die kankerpatiënten behandelt met dendritische cellen in combinatie met alternatieve geneeswijzen niet eerrovend kwakzalver zou worden genoemd.

Het gegeven dat volgens de eigen visie van geïntimeerden hyperthermie een behandeling is van kanker, waarbij men gebruik maakt van warmte en dat men deze behandeling ook in de reguliere geneeskunde toepast bij enkele soorten kanker in combinatie met andere vormen van behandeling, maar dat de brede toepasbaarheid van hyperthermie, in tegenstelling tot de visie van appellant, nog niet ondersteund wordt door de resultaten van het onderzoek door het academisch ziekenhuis in Nederland, is voor een normaal voorzichtig auteur een voldoende reden tot een genuanceerde uiting van de vrije mening in die zin dat diegene, zoals appellant, die kankerpatiënten behandelt met hyperthermie, niet eerrovend kwakzalver zou worden genoemd.

Het is niet omdat appellant overtuigd is dat hyperthermie en een behandeling met dendritische cellen voldoende resultaten biedt om te worden toegepast, terwijl geïntimeerden deze mening absoluut niet zijn toegedaan, dat het bestaan van dit meningsverschil een voldoende reden is om appellant eerrovend kwakzalver te noemen. In die concrete omstandigheden en context is het lichtzinnig om appellant kwakzalver te noemen.

Het gegeven dat appellant zich beroept op geneeswijzen die in andere delen van de wereld dan de Westerse wereld, traditioneel worden toegepast is een voldoende reden voor een voorzichtig persoon om appellant niet eerrovend kwakzalver te noemen.

Het Hof oordeelt dat de weglating van de woorden hooggeschoolde kwak in de kwestieuze tekst beantwoordt aan

een dwingende sociale noodwendigheid en dat zonder deze maatregelen de evenredigheid niet zou worden geëerbiedigd tussen het aangewende middel, weglating van deze vermelding, en het beoogde doel, bescherming van het recht op goede naam van appellant.

Het gegeven dat kwestieus artikel reeds bestaat sedert 2004 laat de rechten van appellant op bescherming van zijn goede naam onverkort. De verjaringstermijn is niet verstreken. Appellant heeft het recht niet eerder dan op 1 juni 2006 een vordering in te stellen.

Nieuwe beoordeling van de eis van appellant ertoe strekkende uit het artikel de volgende passage weg te laten: "als het om echte kwakzalverij gaat, is het antwoord meestal zeer eenvoudig en duidelijk te geven, maar er bestaat ook nog een andere soort kwakzalvers, dat erin slaagt zich een aureool van wetenschap te verlenen".

12. Het Hof oordeelt dat het objectief de goede naam van appellant aantast om gecatalogeerd te worden onder een soort kwakzalvers, dat erin slaagt zich een aureool van wetenschap te verlenen.

Bij de beoordeling hiervan houdt het Hof in concreto rekening met het curriculum vitae van appellant.

Het Hof oordeelt dat het negatieve waardeoordeel van geïntimeerden over appellant, in die zin dat het om een soort kwakzalver gaat die erin slaagt zich in aureool van wetenschap te verlenen, niet gefundeerd is.

Het Hof oordeelt dat dit negatieve waardeoordeel lichtzinnig is in de concrete context van deze zaak.

Immers appellant oefent de geneeskunde legaal uit en is ingeschreven bij de orde der geneesheren in Duitsland en is er ingeschreven met als specialisatie alternatieve geneeskunde met natuurlijke middelen, natuurgeneeskunde.

Immers appellant is inderdaad privaat docent aan de hogeschool van Witten/Herdecke.

Immers appellant is inderdaad gastprofessor aan de universiteit van San Francisco in Californië.

Immers appellant is inderdaad gastprofessor aan de universiteit van Western Cape in Zuid-Afrika.

Immers appellant is inderdaad gastprofessor aan de universiteit van Sint-Petersburg.

Het is juist dat appellant geen oncoloog is naar de maatstaven van de traditionele geneeskunde in het Westerse deel van de wereld, maar geïntimeerden hebben er kennis van dat appellant zich geschoold en gespecialiseerd heeft in geneeswijzen, die in de Westerse wereld alternatief genoemd worden en die in andere werelddelen traditioneel zijn.

Deze gegevens waren aan eerste en tweede geïntimeerde bekend, nu zij in het artikel verwijzen naar de website van appellant, waarop het curriculum vitae van appellant voorkomt.

Het gegeven dat appellant zich volgens de Duitse wetgeving geen professor mag noemen zonder de universiteit te vermelden is juist en het gegeven dat appellant een veroordeling opliep omdat hij zich professor noemde zonder toevoeging van de instelling is juist. Deze gegevens maken geen voorwerp uit van kwestieus artikel en zijn in die zin niet relevant. Dit gegeven laat onverkort dat, gelet op het curriculum vitae van appellant, het lichtzinnig is van eerste en tweede geïntimeerde om appellant een soort kwakzalver te noemen die erin slaagt zich een aureool van wetenschap te verlenen.

13. Het recht op goede naam van appellant afwegend tegen de vrijheid van meningsuiting van eerste en tweede geïntimeerde oordeelt het Hof dat het recht op bescherming van de goede naam van appellant het recht op vrije meningsuiting van eerste en tweede geïntimeerde maar mag beperken in de mate dat die beperking in de context van een democratische samenleving absoluut noodzakelijk is om de goede naam van appellant te vrijwaren.

In de concrete omstandigheden van deze zaak beantwoordt de beperking van de vrije meningsuiting in die zin dat de kwestieuze alinea uit het artikel zou worden weggelaten aan een dwingende sociale noodzaak. Die beperking is evenredig aan het

nagestreefde doel, te weten de bescherming van de goede naam van appellant. De bescherming van de goede naam van appellant kan niet worden bereikt indien die zin niet wordt weggelaten uit het artikel.

Nieuwe beoordeling van de eis van appellant om uit het kwestieuze artikel weg te laten: "een ander aspect van illegaal tot crimineel gedrag is het uitvoeren van experimenten op mensen zonder dat aan de voorwaarden van de Europese en nationale richtlijnen werd voldaan"

14. Geïntimeerden voeren aan dat volgens de academische wereld in België en in Nederland de therapieën die appellant gebruikt geenszins het stadium van de proef voorbij zijn en integendeel risicovol en gevaarlijk zijn voor kankerpatiënten. Eerste en tweede geïntimeerde voeren aan dat het illegaal tot crimineel gedrag erin bestaat deze therapieën toe te passen niet als test maar als therapie.

15. Het Hof oordeelt dat het objectief kwetsend en eerrovend is dat een geneesheer beschuldigd wordt van illegaal tot crimineel gedrag, bestaande uit het uitvoeren van experimenten op mensen zonder dat aan de voorwaarden van de Europese en nationale richtlijnen werd voldaan.

Eerste en tweede geïntimeerde mogen deze mening uiten, indien zij aantonen dat het met de werkelijkheid overeenstemt.

16. Het Hof stelt vast dat appellant een klassiek geschoold arts is met grote belangstelling en aandacht voor geneeswijzen die in de Westerse wereld niet traditioneel zijn zoals antroposofie, acupunctuur, homeopathie, Ayurvedische geneeskunde en fytotherapie.

Appellant is ingeschreven bij de orde van geneesheren te Berlijn als specialist in natuurlijke geneeswijzen.

Het Hof stelt vast dat niet is aangetoond dat appellant illegaal tot crimineel gedrag vertoont door experimenten uit te voeren op mensen zonder dat aan de voorwaarden van de Europese en nationale richtlijnen werd voldaan.

Appellant oefent zijn beroep legaal uit in Duitsland.

Ook volgens Dr. Van Der Zee, Nederlandse kankerspecialiste, is hyperthermie volgens de traditionele geneeswijzen, zoals die traditioneel en regulier beoefend worden in de westerse wereld, het stadium van onderzoek voorbij.

17. Een normaal voorzichtig en vooruitziend auteur schrijft niet over illegaal tot crimineel gedrag, indien dit niet is aangetoond. Het middel dat het grote publiek moet worden bereikt, verantwoordt niet het taalgebruik van "illegaal tot crimineel gedrag", indien dit niet met de werkelijkheid overeenstemt. Het grote publiek kan perfect geïnformeerd worden over de visie dat de traditionele in de westerse wereld beoefende geneeswijzen de enige doelmatige en wetenschappelijk bewezen geneeswijzen zijn zonder het taalgebruik van illegaal tot crimineel gedrag te gebruiken ten aanzien van een traditioneel geschoold geneesheer, die zich ook verdiept heeft in geneeswijzen die in de westerse wereld niet traditioneel zijn.

18. Een beperking van de vrijheid van meningsuiting is in casu nodig in een democratische samenleving, nu zij beantwoordt aan een dwingende sociale noodwendigheid om de goede faam van appellant te beschermen. Er is evenredigheid tussen het aangewende middel, weglating van voormeld onderdeel uit de tekst op de website en het beoogde doel, te weten het recht op bescherming van de goede naam van appellant. De weglating is verantwoord omdat geenszins is aangetoond dat appellant illegaal tot crimineel gedrag vertoont bestaande in het uitvoeren van experimenten op mensen zonder dat aan de voorwaarden van de Europese en nationale richtlijnen werd voldaan. Het doel van de bescherming van de goede naam van appellant kan in casu op geen andere wijze bereikt worden dan door de weglating van deze zin.

Nieuwe beoordeling van de eis van appellant om uit het kwestieuze artikel weg te laten: "men krijgt eerder de indruk dat deze jongens zowat alles aanbieden, als het maar verkoopt, en het niet nauw nemen of er nu al dan niet enig bewijs is voor de werking. Aan wanhopige mensen is veel te verdienen."

19. Het Hof oordeelt dat met betrekking tot de zienswijze van eerste en tweede geïntimeerde een beperking van de vrijheid van meningsuiting van eerste en tweede geïntimeerde niet beantwoordt aan een dwingende noodzakelijkheid.

Het gegeven dat appellant een totaal andere visie dan geïntimeerden heeft op het al dan niet bewezen zijn van de werking van de geneeswijzen die in de westerse wereld niet traditioneel zijn, is geen voldoende reden om de vrijheid van meningsuiting wat voormelde alinea betreft te beperken.

Appellant heeft die totaal andere visie dan geïntimeerden op basis van gedane studies inzake naar Westerse maatstaven alternatieve geneeswijzen. Appellant heeft op basis van eigen levenservaring als kankerpatiënt, die in 1973 de naar Westerse maatstaven traditionele geneeswijzen afwees, dat alternatieve geneeswijzen waarvan de werking naar Westerse maatstaven niet bewezen is, toch genezing kunnen brengen. Dit was aan geïntimeerden bekend.

Nieuwe beoordeling van de eis van appellant om uit het kwestieuze artikel weg te laten: "dit is niet de doorzichtige domheid van alternatieve behandelaars, wel de doortrapte sluwheid van hooggeschoolde kwakzalvers. Patiënten dienen gewaarschuwd te worden voor dit allegaartje van ongetoetste therapieën. Indien ze er veel geld voor moeten neertellen, is het waarschijnlijk dat ze worden afgezet".

20. Het Hof oordeelt dat het schrijven van de zin "patiënten dienen gewaarschuwd worden voor dit allegaartje van ongetoetste therapieën" geen beperking van de vrije meningsuiting in een democratische samenleving verantwoordt. Het weglaten van die zin beantwoordt niet aan een dwingende sociale noodwendigheid om het recht op de goede naam van appellant te beschermen.

Het is niet omdat het in de visie van appellant niet om ongetoetste therapieën gaat en in de visie van geïntimeerden en in de visie van een groot deel van de beoefenaars van de traditionele Westerse geneeswijzen om ongetoetste therapieën gaat, dat het recht op de goede naam met betrekking tot de publicatie van voormelde zin een beperking zou verantwoorden van de vrije meningsuiting van geïntimeerden.

21. Het Hof oordeelt dat de zin: "dit is niet de doorzichtige domheid van alternatieve behandelaars, wel de doortrapte sluwheid van hooggeschoolde kwakzalvers" objectief eerrovend is voor appellant.

Het is weliswaar aangetoond dat de geneeswijzen door appellant toegepast niet de geneeswijzen zijn van de traditionele geneeskunde zoals die in de westerse wereld wordt uitgeoefend, maar het is geenszins aangetoond dat appellant doortrapt sluw is. Dit zou maar het geval zijn indien appellant ervan overtuigd was of zou moeten zijn dat zijn geneeswijzen zonder baat en onefficiënt zouden zijn. Het is geenszins objectief aangetoond dat de - in de visie van de traditionele geneeswijzen in de Westerse wereld - alternatieve geneeswijzen door appellant toegepast inefficiënt en gevaarlijk zouden zijn.

Een voorzichtig en vooruitziend auteur zou in dezelfde context en in dezelfde concrete omstandigheden deze eerrovende bewoordingen niet gebruiken.

De weglating van deze zin uit de tekst is in casu een beperking van de vrijheid van meningsuiting die nodig is in een democratische samenleving, nu dit beantwoordt aan een dwingende sociale noodwendigheid om het recht op goede faam van appellant te eerbiedigen. Zonder weglating van kwestieuze eerrovende zin blijft het recht op bescherming van de goede naam van appellant aangetast.

22. Het Hof oordeelt dat het schrijven van de zin de zin: "Indien ze er veel geld voor moeten neertellen, is het waarschijnlijk dat ze worden afgezet" in de concrete omstandigheden van deze zaak geen dwingende sociale noodwendigheid met zich brengt om de vrijheid van meningsuiting van eerste en tweede geïntimeerde te beperken om het recht op goede faam van appellant te eerbiedigen.

De zin is objectief relativerend nu de zin geformuleerd wordt in de voorwaardelijke wijs en geponeerd wordt dat de patiënten waarschijnlijk worden afgezet.

Ten aanzien van het onderdeel van de eis van appellant dat ertoe strekt uit het kwestieuze artikel weg te laten: "dit zijn

verstandige en goed geschoolde mensen, op de hoogte van de literatuur, die wanhopige zielen bieden wat ze zoeken: het comfort van een diagnose en een overtuigend klinkende therapie. Het is daarom niet dom, wel sluw”.

23. Het Hof oordeelt dat deze zin objectief eervol is voor appellant. Eerste en tweede geïntimeerde bedoelen daarin met sluw zijn, dat appellant niet overtuigd zou zijn van de door hem toegepaste therapieën. Dit is geenszins aangetoond. Er is geen enkele aanwijzing in de zin.

Een voorzichtig vooruitziend auteur in dezelfde concrete omstandigheden geplaatst zou zulks niet schrijven met dit taalgebruik.

Gelet op de context, waarin de mening werd geuit te weten op internet voor het grote publiek, gelet op de hoedanigheid van geïntimeerden als geschoolde verstandige mensen en gelet op de hoedanigheid van appellant als geschoold geneesheer die zijn activiteiten legaal beoefent, beantwoordt het in een democratische samenleving aan een dwingende sociale noodwendigheid om deze zin uit het artikel weg te laten.

Ten aanzien van het onderdeel van de eis van appellant om uit het kwestieuze artikel weg te laten de zin: “De kans op enige terugbetaling door het ziekenfonds is zo goed als uitgesloten”.

24. Door de vermelding dat de kans op enige terugbetaling door het ziekenfonds zo goed als uitgesloten is komt de goede faam van appellant niet in het gedrang.

Het Hof stelt bovendien vast dat het juist is dat de meeste ziekenfondsen niet tussenkomen in kosten van alternatieve geneeswijzen.

Ten aanzien van de door appellant gevorderde termijn van de weglating, te weten binnen de 48 uren na de betekening en ten aanzien van de gevorderde dwangsom.

Het Hof acht het billijk dat de termijn waarbinnen geïntimeerden de zinsneden waarvan de weglating wordt bevolen moeten weglaten, wordt bepaald op 30 kalenderdagen, ingaande op het tijdstip van de betekening van deze beslissing.

Het Hof beslist tot een dwangsom van € 500 per dag vertraging vanaf de 31e kalenderdag na de betekening van het arrest met een maximum van € 50.000.

Ten aanzien van het onderdeel van de eis van appellant om te zeggen voor recht dat het tussen te komen arrest op kosten van geïntimeerden behoort gepubliceerd te worden in het eerstvolgende nummer na de tussen te komen beslissing in het tijdschrift van de Koninklijke Nederlandse maatschappij tot bevordering der geneeskunst en van de Artsenkrant. Ten aanzien van het onderdeel van de eis van appellant dat ertoe strekt appellant te machtigen deze publicatie te doen op kosten van geïntimeerden, met veroordeling van geïntimeerden tot de kostenstaat ervan.

25. Er is geen dwingende sociale noodwendigheid en het is niet pertinent om het arrest te publiceren in deze tijdschriften, nu de mening werd geuit op het internet en de beperkingen van de vrije meningsuiting, bestaande in het weglaten van eerrovende en objectief onjuiste gegevens, volstaan om tot een evenredigheid te komen tussen de vrije meningsuiting enerzijds en de bescherming van de goede naam van appellant anderzijds.

Er is geen dwingende sociale noodwendigheid om appellant te machtigen om de publicatie van het arrest te verrichten en om de kosten ervan op eenvoudige overlegging van de kostenstaat terug te vorderen van geïntimeerden.

Dit onderdeel van de eis van appellant is ongegrond.

Ten aanzien van de aansprakelijkheid van vzw Skepp.

Het Hof oordeelt dat de fouten van eerste en tweede geïntimeerden inzake eerrovend taalgebruik gemeenschappelijk zijn aan derde geïntimeerde. Derde geïntimeerde identificeert zich volledig met de teksten van eerste geïntimeerde, die haar voorzitter is, en van tweede geïntimeerde, die redactielid is. Derde geïntimeerde vereenzelvigd zich als vereniging met de inhoud van

de door haar gepubliceerde artikels, waarin zij met miskenning van de algemene zorgvuldigheidsnorm, eerrovend taalgebruik aanwendt en laat aanwenden ten aanzien van appellant, die gefundeerd anders dan derde geïntimeerde van oordeel is dat ook andere geneeswijzen, zoals die traditioneel in andere delen van de wereld worden toegepast, wetenschappelijk bewezen zijn en genezing opleveren.

Het gaat om een gemeenschappelijke fout die erin bestaat eerrovende taal te gebruiken bij de uiting van hun mening dat de traditionele geneeswijzen van de westerse wereld de enige wetenschappelijk bewezen geneeswijzen zijn op de wereld.

Bij de afweging van de belangen van appellant op bescherming van de goede naam enerzijds en het recht op vrije meningsuiting van derde geïntimeerde anderzijds, oordeelt het Hof dat de opgelegde beperking van de vrije meningsuiting door weglating van de eerrovende zinnen, in acht genomen de context waarin de mening werd geuit, de hoedanigheid van de partijen, beantwoordt aan een dwingende sociale noodwendigheid. Door de opgelegde beperking wordt de evenredigheid geëerbiedigd tussen het aangewende middel, weglating van een beperkt aantal eerrovende zinnen, en het beoogde doel, te weten de bescherming van de goede naam van appellant.

Ten aanzien van het onderdeel van de eis van appellant ertoe strekkende geïntimeerden te veroordelen om aan appellant een euro schadevergoeding te betalen op grond van artikel 1382 burgerlijk wetboek voor de geleden schade, met name reputatieverlies en krenking van de goede naam en faam.

Geïntimeerden zijn met de publicatie van de zinnen, waarvan de weglating wordt bevolen, afgeweken van de algemene zorgvuldigheidsnorm.

Het bestaan van schade in hoofde van appellant is zeker en vaststaand. De schade bestaat in reputatieverlies en krenking van de goede naam van appellant.

Deze schade bestaat in omvang zeker ten bedrage van één euro.

Indien geïntimeerden ter zake de algemene zorgvuldigheidsnorm hadden gerespecteerd had deze schade zich met zekerheid niet voorgedaan, zoals ze zich in concreto heeft voorgedaan.

Ten aanzien van de gedingkosten.

Appellant heeft terecht een geding aanhangig gemaakt en gedingkosten veroorzaakt. Het Hof verwijst geïntimeerden in de gedingkosten van beide aanleggen aan de zijde van appellant.

In laatste conclusie in eerste aanleg bevatte de eis een niet in geld waardeerbaar punt te weten de stopzetting en de weglating van de publicatie en bevatte de eis een in geld waardeerbaar punt, te weten de veroordeling tot een schadevergoeding van € 25.000.

Het Hof vereffent dienvolgens de rechtsplegingsvergoeding in eerste aanleg aan de zijde van appellant op het basistarief van € 2.000.

In laatste conclusie in hoger beroep bevat de eis van appellant een niet in geld waardeerbaar punt te weten de stopzetting van de publicatie en de weglating van zinnen uit de publicatie en bevatte de eis anderzijds een in geld waardeerbare vordering ten bedrage van één euro.

Het Hof vereffent dienvolgens de rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep aan de zijde van appellant op het basistarief verschuldigd voor een niet in geld waardeerbare vordering, te weten € 1.200.

OM DIE REDENEN,

HET HOF,

Recht doende op tegenspraak.

Gelet op artikel 24 van de Wet van 15 juni 1935.

Verklaart het hoger beroep van dr. Robert Görter toelaatbaar en gedeeltelijk gegrond.

Verklaart het incidenteel beroep van vzw Studiekring voor Kritische Evaluatie van Pseudowetenschap en het Paranormale toelaatbaar, doch ongegrond.

Het beroepen vonnis wijzigend:

Veroordeelt geïntimeerden tot het verwijderen van de volgende passages en uitlatingen in de tekst van het artikel op de website van www.skepp.be, getiteld "Dr. Robert Görter zijn alternatief centrum voor kankerbehandeling" binnen de 30 kalenderdagen na de betekening van huidig arrest onder verbeurte van een dwangsom van € 500 per dag vertraging vanaf de 31e kalenderdag na de betekening van huidig arrest met een maximum dwangsom van € 50.000.

"- Hooggeschoolde kwak.

- Als het om echte kwakzalverij gaat, is het antwoord meestal zeer eenvoudig en duidelijk te geven, maar er bestaat ook nog een ander soort kwakzalvers, dat erin slaagt zich een aureool van wetenschap te verlenen.

- Een ander aspect van illegaal tot crimineel gedrag is het uitvoeren van experimenten op mensen zonder dat aan de voorwaarden van de Europese en nationale richtlijnen werd voldaan.

- Dit is niet de voorzichtige domheid van alternatieve behandelaars, wel de doortrapte sluwheid van hooggeschoolde kwakzalvers.

- Dit zijn verstandige en goed geschoolde mensen, op de hoogte van de literatuur, die wanhopige zielen bieden wat ze zoeken: het comfort van een diagnose en een overtuigend klinkende therapie. Het is daarom niet dom, wel sluw."

Verwijst dr. Willem Betz, Dr. Luc Bonneux en vzw Studiekring voor Kritische Evaluatie van Pseudowetenschap en het Paranormale in de kosten van beide aanleggen aan de zijde van Dr. Görter.

Vereffent de kosten van dr. Görter in eerste aanleg op € 2.000 rechtsplegingsvergoeding.

Vereffent de kosten van dr. Görter in hoger beroep op :

- rolrecht hoger beroep: € 186
- rechtsplegingsvergoeding hoger beroep: € 1.200.

Aldus gedaan en uitgesproken in openbare terechtzitting van
23 juni 2010.

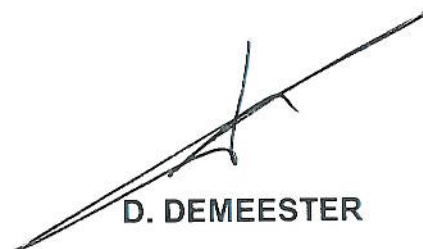
waar aanwezig waren:

F. PEETERS
K. VAN HAELEST
D. DEMEESTER
M. GIJSEMANS

Voorzitter
Raadsheer
Raadsheer
Griffier

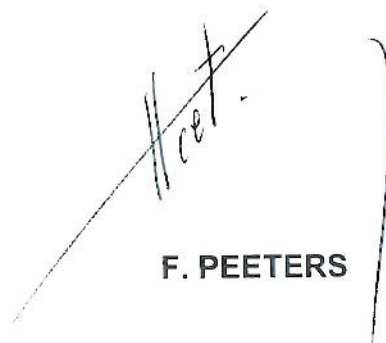
M. GIJSEMANS

D. DEMEESTER

K. VAN HAELEST

F. PEETERS